

Pääkaupunkiseudun ateistit ry

Wallininkuja 2 C 53, 00530 HELSINKI; www.ateistit.fi

.....

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2023

Hyväksytty yhdistyksen vuoden 2024 vuosikokouksessa 1.3.2024

Hallinto ja kokoukset

Jouni Luukkainen oli yhdistyksen puheenjohtaja ja taloudenhoitaja, Kimmo Sundström varapuheenjohtaja sekä Jari Hakkarainen hallituksen jäsen ja sihteeri. Hannu Töyri oli toiminnantarkastaja ja Kalevi Korppi varatoiminnantarkastaja. Sundström oli jäsenrekisterinhoitaja ja juhlapuhujayhdyshenkilö. Hakkarainen hoiti Vapaa Ajatteliija -lehden jäsenetutilaukset.

Yhdistyksen vuoden 2023 vuosikokous pidettiin 20.2. Kallion Elokolossa. Hallituksen kokouksia oli neljä (6.2. sähköpostitse, 8.2. puhelimitse ja sähköpostitse, 20.2., 23.3. sähköpostitse). Jäsenkirjeitä lähetettiin kaksi (8.2., 20.2.).

Jäsenistö

Vuoden lopussa A- eli aktiivijäseniä oli 4 (4) ja K- eli kannattajajäseniä 4 (7) eli yhteensä 8 (11); suluissa vuotta aiemmat luvut. Hiukan epävarmojen jäsentietojen mukaan toimintavuosina 1999–2023 yhdistykseen oli liittynyt 172 jäsentä, joista 6 oli kuollut, 62 eronnut ja 96 erotettu.

Kotisivu ja yhteystiedot

Yhdistyksen kotisivu www.ateistit.fi oli jäänyt vaille verkottajaa maaliskuun 2021 loppupuolelta lähtien tehtävästä vastanneen FM Janne Vainion kuoltua 25.4.2021. Kotisivua ryhdyttiin jälleen päivittämään 19.2.2023 Luukkaisen osallistuttua syksyllä 2022 Helsingin työväenopiston verkkokurssille *Verkkojulkaisun perusteet: HTML5 ja CSS* ja ryhdyttyä itse verkottajaksi. Mitä uutta? -osastossa on 26 päiväystä vuodelta 2023. Sivut ovat tunnettuja Vapaa-ajattelijain liittoa koskevista kriittisistä kannoistaan, uutisistaan ja artikkeleistaan.

Yhdistyksellä on oma sähköpostiosoitteensa ateistit@ateistit.fi.

Yhdistyksellä oli sähköisessä palvelussa seuraavat yhteystiedot: Pääkaupunkiseudun ateistit ry (puheenjohtajan puhelinnumero, yhdistyksen posti-, sähköposti- ja verkko-osoitteet).

Julkaisutoimintaa

Yhdistyksen kotisivun osastossa Uutiset ja artikkelit Luukkaisella oli 22 kirjoitusta vuodelta 2021 (kirjoituksista 4 ensimmäistä ehti myös ilmestyä tuona

vuonna), 10 kirjoitusta vuodelta 2022 ja 3 kirjoitusta vuodelta 2023. Sundströmillä taas osastossa oli 28 kirjoitusta vuodelta 2021 (kirjoituksista 10 ensimmäistä ehti myös ilmestyä tuona vuonna), 19 kirjoitusta vuodelta 2022 ja 23 kirjoitusta vuodelta 2023. Sundströmillä näitä kirjoituksia vuosina 2000–2023 on yhteensä 1087. Yhdistykseen kuulumattomalla Raimo Toivosella oli 1 kirjoitus sekä vuodelta 2022 että vuodelta 2023.

Luukkainen ja Sundström kirjoittivat kommentteja tiedotusvälineiden verkkosivuille.

Puheenjohtaja Jouni Luukkaisen pyrkimykset vaikuttaa uskonnonvapauslainsäädäntöön ja sen käytäntöihin päättäjissä ja viranomaisissa

Koronapandemian väistyminen sekä eduskunnan vaalikauden päättyminen ja uuden hallituksen aloittaminen vaikuttivat Luukkaisen toimintaan niin, että aiempaa harvempi seikka toisaalta vaati hänen puuttumistaan ja toisaalta salli hänen vaikuttaa. Kohdat a) ja b) koskevat aiemmilta vuosilta periytyviä, vielä kesken olevia asioita, mutta ne on nyt esitetty vain suppeasti ja jätetty laajemmat selostukset edellisten toimintakertomusten varaan.

a) Aikuisten perusopetus

a1) Yhdistyksen lakiesitys vuonna 2017. Perusopetuslain (628/1998) 1 §:n 3 momentin mukaan aikuisten perusopetuksesta säädetään 46 §:ssä. Tämän pykälän alussa taas luetellaan ne muut saman lain säännökset, joita tähän opetukseen sovelletaan. Pykälää on muutettu vain kolme kertaa. Vuoden 2018 alussa tämän opetuksen rakenne uusittiin maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden suuresti kasvaneen perusopetuksen tarpeen tähden. Tällöin luettelosta vain poistettiin viittaus opetuksen sisällöstä sääätäneeseen pykälään asian tultua katetuksi 46 §:ssä suoraan, ja nimi muiden kuin oppivelvollisten perusopetus muutettiin oppivelvollisuuden ylittäneiden perusopetukseksi. Oppivelvollisuuslain tultua voimaan 1.8.2021 nimeksi muutettiin aikuisten perusopetus luetteloon puuttumatta. Kolmannen kerran pykälää muutettiin 1.8.2022 voimaan tulleella lailla, jolla luetteloa täydennettiin pieniltä osin teknisenä täsmennyksenä ministeriön selitettyä yhdistyksemme lausunnon vaikutuksesta eduskunnan sivistysvaliokunnalle, että myös kyseisiä säännöksiä oli tarkoitettu sovellettavaksi ja oli käytännössä sovellettu aikuisten perusopetukseen ja että luetteloa olisi lakiteknisen virheen vuoksi täydennettävä.

Muutoin 46 §:n sovellettavien säännösten luettelo on alkuperäisessä 25 vuotta vanhassa asussaan, vaikka perusopetuslakiin on tehty monia muutoksia ja lisäyksiä. On kuitenkin periaatteellisesti epäselvää, mitä niistä tulisi soveltaa aikuisten perusopetukseen vai saako niistä soveltaa yhtäkään.

Luukkainen teki 7.4.2017 yhdistyksemme nimissä opetus- ja kulttuuriministeriölle esityksen perusopetuslain 46 §:n sovellettavien säännösten luettelon muuttamisesta pykälän yksikäsitteisen sovellettavuuden, yhdenvertaisuuden ja uskonnonvapauden tähden (10 täydennystä vuosina 2017–2022). Asian (VN/5507/2020) vastuuvastuuvalmistelijaksi ministeriössä on vaihtunut hallitusneuvoston jäsen Jenni Nuutinen.

Esityksemme ehdotti yksityiskohtaisesti perustellen, miten luettelo tulisi saattaa ajan tasalle ja siis yksikäsitteisesti sovellettavaksi. Tämä uudistus olisi täten vain tekninen.

Mutta esityksemme pyrkii myös sisällölliseen uudistukseen. Esitimme, että alaikäinen aikuisten perusopetuksen opiskelija käyttää itse puhe- ja päätösvaltaa opinnoistaan huoltajansa sijasta toisin kuin nykyään. Sama itsenäinen päätösvalta on jo opiskelijoilla lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, vaikka niissä opiskelijat yleensä aloittavat opiskelunsa vuotta nuorempina. Tämän esityksemme yhdenvertaisuustavoitteen (ja -menetelmän) perustelu vaati kaikkia kolmea koulutusmuotoa koskevan lainsäädännön ja niille esitettyjen perusteluiden läpikäynnin.

Erityisesti esityksemme tähtää siihen, että alaikäinen opiskelija saisi äskeisen nojalla uskonnollisen asemansa puitteissa itse valita katsomusaineensa (siis yhden pakollisen kurssin uskontoa/elämänkatsomustietoa). Sitenhän on asianlaita lukiossa.

Myös esityksemme sisällölliset tavoitteet ovat toteutettavissa 46 §:n luettelon yhteydessä.

Vastauksessaan 14.7.2017 ministeriö torjui yhdistyksemme esityksen.

a2) Ministeriön tyhjä lupaus 14.12.2017 lainsäädäntötoimista. Luukkainen kanteli lakiesityksemme tueksi samoin 7.4.2017 eduskunnan oikeusasiamiehelle Opetushallituksesta sen jouduttua vaikeuksiin aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa perusopetuslain 46 §:n sovellettavien säännösten luettelon päivittämättömyyden tähden. Monivaiheisen kantelutoiminnan jälkeen apulaisoikeusasiamies Jussi Pajujoja siirsi 25.9.2017 kantelun opetus- ja kulttuuriministeriön käsiteltäväksi. Ministeriön oli ilmoitettava päätöksestään tai muista toimenpiteistään asiassa oikeusasiamiehen kansliaan 29.12.2017 mennessä.

Ministeriö antoi 14.12.2017 vastauksen, jossa se toisti yhdistyksemme lakiesityksestä 14.7.2017 antamastaan vastauksesta, että lausuntokierroksella [syksyllä 2016] hallituksen esityksestä 46 §:n muuttamisesta kantelijan esittämiä tulkintaongelmia ei ollut noussut esille. Lisäksi ministeriö esitti arvelun, että 46 §:n tulkinta ja käytänteet olivat oppilaitoksissa ilmeisesti muotoutuneet siten tarkoituksenmukaisiksi, ettei käytännössä kantelussa viitattuja ongel-

mia ollut havaittu. Onneksi ministeriö itse käytännössä myönsi 46 §:n päivittämättömyyden aiheuttamat tulkintaongelmat, sillä se kertoi tarkistavansa vuoden 2018 alussa voimaan tulevan 46 §:n säännöksen lakiviittaukset [eli siis 46 §:n sovellettavien säännösten luettelon]. Vastaus päättyy seuraavasti: *Tarpeenmukaiset säännösmuutosesitykset on tarkoitus antaa vuoden 2018 aikana ja opetussuunnitelman perusteita päivitetään säännösmuutosten mukaisesti.*

Mutta mitään luvatuista säännösmuutosesityksistä ei ole kuulunut. Siksi Luukkainen on jatkanut toimintaansa. Tätä toimintaa on selvitetty vuosien 2018–2020 osalta yhdistyksen toimintakertomuksessa vuodelta 2020, vuoden 2021 osalta yhdistyksen toimintakertomuksessa vuodelta 2021 ja vuoden 2022 osalta yhdistyksen toimintakertomuksessa vuodelta 2022. [Vuosi-ina 2017–2023 yhteensä 50 asiakirjaa (240 sivua). Lisäksi mielipidekirjoitus (*Opettaja* 12/2017) sekä lukuisa joukko sähköpostiviestejä.]

Opetushallituksen ratkaisut ennen vuotta 2022 menivät oikeaan suuntaan. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet puhuvat jo nyt varovaisesti yhteistyöstä huoltajien kanssa, hylkäävät kasvatustaloustalut sekä vaikenavat huoltajan vallasta mahdollisessa opetuskielen ja äidinkielenä opettavan kielen valinnassa. Kanteluissa jäi huomaamatta perusteiden ansioikas omavaltaisuus luvussa oppimisen ja opiskelun tuesta (lakiesityksen täydennys 29.9.2021). Lisäksi, kuten lakiesityksemme täydennykset tammikuussa 2018 palauttivat mieleen, Opetushallituksen asiakirja *Ohje perusopetuksen uskonnon ja elämäntutkimustiedon sekä esiopetuksen katsomuskasvatuksen järjestämisestä sekä uskonnollisista tilaisuuksista esi- ja perusopetuksessa* (12.1.2018; jo edelliset versiot 16.9.2014 sekä 11.5.2016) sisälsi johdannossaan seuraavan esitystämme tukevan seikan: ”Oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksessa huoltajan sijasta valinnoista päättää eräin jäljempänä mainituin poikkeuksin kuitenkin oppilas itse.” (Tuollaisia poikkeuksia ei ollut.) Kyseiset valinnat koskevat uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetusta, oppilaitoksen juhlista poistumista uskonnollisten osien ajaksi tai niistä kokonaan pois jäämistä sekä uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin osallistumista tai osallistumattomuutta ja samalla mahdollisiin vaihtoehtoihin tilaisuuksiin osallistumista. Mutta vailla lain turvaa tämä esityksemme päätaavoite jäi uhatuksi, kuten vuonna 2021 nähtiin Opetushallituksen uusien ohjeiden luonnoksista, joissa ei ollut äsken lainattua virkettä. Uhka toteutuikin Opetushallituksen uusissa ohjeissa vuonna 2022, kuten kerrotaan seuraavassa.

a3) Opetushallituksen ohjeet 2022. Opetushallitus antoi 19.9.2022 uudet ohjeensa katsomuskasvatuksen järjestämisestä esiopetuksessa, uskonnon ja elämäntutkimustiedon opetuksen järjestämisestä perusopetuksessa ja lu-

kiossa sekä yhteisistä juhlista ja uskonnollisista tilaisuuksista esi- ja perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa. Varhaiskasvatusta koskevat ohjeet kerrottiin annettavan myöhemmin, mutta niitä ei ole annettu.

Opetushallituksen edellisistä ohjeista sekä ohjeiden luonnoksista yhdistyksemme antamasta lausunnosta huolimatta perusopetusta koskevan ohjeen johdantolukuun ei palautettu seuraavaa (täsmennettyä) lausetta: ”Aikuisten perusopetuksessa huoltajan sijasta valinnoista päättää kuitenkin opiskelija itse.”

Yhteistyötä huoltajan kanssa koskevassa luvussa 5 kerrotaan, että eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisun EOAK/1609/2019 mukaan perus- ja ihmisoikeussäädökset turvaavat myös lapsille uskonnonvapauden, joka tulee huomioida lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Tähän nojaten ohjeessa sanotaan, että jos huoltaja ei tee ilmoitusta [, osallistuuko oppilas uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin vai niille vaihtoehtoiseen toimintaan], koulun tulee kuulla oppilaan mielipidettä ja toimia sen mukaisesti. Tämän perään tulee seuraava teksti:

”Viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä oppilaalla ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa. Jos oppilaan ja hänen huoltajansa näkemykset uskonnolliseen tilaisuuteen tai sille vaihtoehtoiseen ohjelmaan osallistumisesta poikkeavat toisistaan, koulu päättää oppilaan etu huomioon ottaen, kumman näkemyksen mukaan toimitaan.”

Tämän tekstin ensimmäinen virke ei ole apulaisoikeusasiamiehen ratkaisusta, vaan se on selvästi muotoiltu hallintolain (434/2003) 14 §:n 3 momentista. Toisaalta perusopetuslain 46 §:n 1 momentin sovellettavien saman lain säännösten luettelosta suljettiin jo alunperin pois 3 §:n 3 momentti, jonka mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa; silloin aikuisten perusopetuksessa yksin opiskelijan näkemyksen tulisi ratkaista. Kylläkin lakiesityksemme mukaan koko 3 § tulisi sisällyttää 46 §:n 1 momentin luetteloon mutta silti opiskelijan päätösvaltaa viemättä.

b) Uskonnon ja elämäkatsomustiedon keskinäinen valinnaisuus 18 vuotta täyttäneille lukion opiskelijoille

b1) Lainsäädännön yllättävä tilanne. Niin 1.1.1999 voimaan tulleen edellisen lukiolain kuin 1.8.2019 voimaan tulleen nykyisen lukiolain uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetuksesta säätävän pykälän viimeisen momentin mukaan opiskelijalle, *joka aloittaa lukiokoulutuksen 18 vuotta täytettyään*, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäkatsomustiedon opetusta.

mustietoa. Sananmukaisesti otettuna tässä kursivoitu ehto olisi ankara, sallimatta päivänkään lukio-opintoja alle 18-vuotiaana. Mutta lukioasetukseen (1.1.1999–31.7.2019) sisältyneen opintojen aloittamisajankohdan määritelmän nojalla myös sellaisen opiskelijan katsottiin aloittaneen opintonsa vasta 18 vuotta täytettyään, joka tosiasiallisesti oli aloittanut ne alle 18-vuotiaana mutta joka saman tai toisen koulutuksen järjestäjän opetuksessa jatkoi niitä 18 vuotta täytettyään, kunhan näistä opinnoista oli kulunut vähintään vuosi. Tämä säännös kumottiin kuitenkin erehdyksessä 1.1.2018 voimaan tullen valtioneuvoston yleisistunnon 26.1.2017 tekemällä lukioasetuksen muutoksella. Muutos tehtiin perusteluna se, että erään 1.1.2017 voimaan tulleen lukio-lain muutoksen tähden määritelmää ei enää siinä kohtaa lukiolakia tarvittu eikä tarvittu eräässä toisessakaan, lukiokoulutuksen rahoitusta koskevassa laissa 1.1.2018 alkaen (molempien muutosten taustana oli hallituksen esitys HE 206/2016 vp; tästä alempana), mutta tällöin ei huomattu, että toisaalta, uskonnon ja elämänskatsomustiedon opetuksen osalta, sitä olisi kuitenkin edelleenkin tarvittu.

Erehdyksen yhtenä korjauksena olisi paluu vanhaan käytäntöön, mutta perustuslain 80 §:n nojalla se vaatisi opintojen aloittamisajankohdan määritelmän nostamisen asetuksen tasolta lain tasolle, yllä kursivoidun tekstin tilalle. Mutta tällöin määritelmä olisi perusteltava, mitä ei tehty lukioasetusta säädettäessä ja mikä nyt tuntuisikin vaikealta. Vuodet 1994–1998 aikuislukion lukio- ja peruskouluopetuksessa kaikille opiskelijoille, myös alle 18-vuotiaille, uskonto ja elämänskatsomustieto olivat keskenään valinnaisia, mutta lukiolaisissa alle 18-vuotiailta tämä vapaus vietiin ja 18 vuotta täyttäneiltäkin opiskelijoilta ehtoa siis ankaroitettiin pelkästä 18 vuoden iän täyttämisestä, joka taas säädettiin valinnaisuuden ehdoksi aikuisten perusopetuksessa.

Sananmukaisen, ankaran tulkinnan omaksuminen olisi mahdotonta.

Kolmas, yksinkertaisin ja perustelluin korjaustapa olisi ehdon lukiokoulutuksen 18 vuotta täytettyään aloittamisesta korvaaminen ehdolla 18 vuoden iän täyttämisestä. Tähän johduttaisiin huomaamalla, että vaatimuksella opintojen vähintään vuoden ajan keskeytyneenä olemisesta haluttiin tietysti pitää opiskelijat mahdollisimman pitkään uskonnonopetuksessa, ja nyt tämä vaatimus on poistunut, olkoonkin, että pelkän huolimattomuuden tähden.

b2) Luukkaisen yritykset lukiolain korjaamiseksi. Ei ole selvää, että yhdistyksemme kannattaisi toimia niin, että 18 vuotta täyttänyt valtionkirkkoon kuuluva lukion opiskelija, jolle kirkon jäsenyys on siis vapaaehtoinen, saisi valita elämänskatsomustiedon uskonnon sijaan. Sellainenhan voisi yllyttää kaikille pakollisen uskontotiedon ajajia. Mutta kyseessä olisi toisaalta perusteltavin lainsäädännön tulkinta, ja lukiolaki olisi joka tapauksessa täsmennettävä. Kyseessä olisi teknisluontoinen muutos, joka ei välttämättä edes

kovin suurta opiskelijajoukkoa koskisi. Siksi Luukkainen tarttui toimeen. Opetus- ja kulttuuriministeriön tietoon asia oli mennyt jo kohdassa a1) tarkastellussa lakiesityksessämme, mutta ehkä se jäi siellä huomaamatta. Luukkainen yritti keväällä 2018 uutta lukiolakia säädettäessä vaikuttaa asiassa yhdistyksen lausunnoilla hallituksen esityksen luonnoksesta ja itse hallituksen esityksestä (HE 41/2018 vp), mutta turhaan.

Luukkainen teki heti sivistysvaliokunnan mietinnön ilmestymisen päivänä 1.6.2018 oikeuskanslerille kantelun lukioasetuksen 15 §:n 2 momentin kumoamisen esittelystä valtioneuvoston yleisistunnossa 26.1.2017 tavoitteenaan saada virallinen, rehellinen myöntö sille, että se oli tehty virheellisin perustein. Toisena tavoitteenaan hänellä oli sitten saada virhe korjatuksi eli lukiolain säännös uskonnon ja elämäkatsomustiedon osittaisesta valinnaisuudesta täsmennetyksi viimeistään uudessa lukiolaissa, mutta jo tuolloin voimassa olleessakin lukiolaissa, mieluummin juuri yllä kuvatulla perustelluimmalla eli täyden valinnanvapauden antavalla tavalla. Mutta oikeuskanslerin 22.8.2018 antaman vastauksen mukaan asiassa ei muka ollut tullut esille sellaista seikkaa, johon oikeuskanslerilla olisi oikeudellinen peruste puuttua, joten kantelu ei ollut johtanut toimenpiteisiin. Edes selvitys- ja lausuntopyyntöä opetus- ja kulttuuriministeriölle (tai tuossa vaiheessa vielä esittelijänä toimineelle ministeriön virkamiehelle) ei ollut tehty.

Luukkainen kanteli oikeuskanslerille kaikkiaan neljästi, mutta tuloksitta. Eriyisesti kolmannen kerran Luukkainen kanteli 31.10.2018 valtioneuvoston asetusten 45–46/2017 esittelystä 26.1.2017 huomattuaan, että esittelystä oli virheellisesti unohdettu ottaa huomioon myös 1.1.2017 voimaan tullut lukiolain siirtymäsäännös taito- ja taideaineiden sekä terveystiedon opetuksen pakollisuudesta vuoden 2016 loppuun mennessä alle 18-vuotiaana opiskelunsa aloitaneille opiskelijoille (nimittäin myös aikuisille säädetyn oppimäärän mukaan opiskeltaessa, jolloin ne ovat muutoin vapaaehtoisia 1.1.2017 alkaen hallituksen esityksen 206/2016 vp tavoitteen mukaisesti). Tämä siirtymäsäännös oli voimassa 31.7.2021 asti. Neljänteen kanteluun tuli oikeuskanslerinviraston vastaus 16.12.2020. Oikeuskanslerinvirasto epäonnistui massiivisesti.

b3) Opetushallituksen ohjeet 2022. Yhdistyksemme lausunto (sen lukiota koskevine kaksine täydennyksineen) vuonna 2021 Opetushallituksen ohjeiden luonnoksista vaati ohjeistettavaksi, että lukiokoulutuksessa opiskelijalle, joka on täyttänyt 18 vuotta, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäkatsomustietoa; ks. b1). Uuden ohjeen, ks. a3), mukaan:

”Opiskelijalle, joka aloittaa lukiokoulutuksen 18 vuotta täytettyään, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäkatsomustietoa. Koulutuksen järjestäjän harkintavaltaan

kuuluu, missä tapauksessa opiskelijan katsotaan aloittavan lukio-opinnot ja missä tapauksessa kyse on tosiasiallisesti lukio-opintojen jatkamisesta.”

Edellinen virke on lukiolaista. Jälkimmäistä virkettä ei vielä ohjeen luonnoksessa ollut. Ohje on kuitenkin ankarampi kuin jopa lukiolaki yhdessä lukioasetuksen kanssa oli vuodet 1999–2017, koska silloin valintaoikeus oli myös esimerkiksi opiskelijalla, joka ulkomaisen vaihto-oppilasvuotensa aikana täytti 18 vuotta ja palasi aiempaan nuorisolukioonsa opintojaan jatkamaan. Perustuslain 80 § vaatisi kuitenkin kyseisen opiskelijan oikeuksien perusteiden vähentämisen tehtäväksi itse lukiolain muutoksella, ei Opetushallituksen ohjein.

c) Kantelut Opetushallituksen ohjeista 2022. Luukkainen kanteli 11.4. eduskunnan oikeusasiamiehelle Opetushallituksen 19.9.2022 antamista ohjeista toisaalta perusopetuksen ja toisaalta lukion osalta; ks. a3):n alku.

Kantelu perusopetuksen ohjeesta moitti ensin seitsemää ohjeen kohtaa, joista neljä koskee aikuisten perusopetusta, väittämättä vielä mitään lainvastaiseksi, ja lopuksi kantelussa pyydettiin puuttumaan seuraaviin kahteen moitittuun kohtaan. On väärin vaatia yhteistyötä opetuksessa kotien kanssa sulke-matta aikuisten perusopetusta pois, sillä se on vastoin perusopetuslain 46 §:n sovellettavien säännösten luettelon alkuperäistä muotoilua; luettelo tulisi-kin päivittää kauttaaltaan, niin myös tämän kysymyksen osalta. On väärin vaieta korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksestä KHO:2004:99 ja päinvastoin ohjeistaa tämän ennakkoratkaisun vastaisesti, että koululla olisi oikeus estää uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattoman oppilaan huoltajaa siirtämästä oppilasta uskonnon opetuksesta elämäkatsomustiedon opetukseen vastoin toisen huoltajan kantaa.

Kantelu lukion ohjeesta moitti yllä b3):ssa tarkasteltua seikkaa ja pyysi puut-tumaan siihen.

Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja päätti 25.10. siirtää nämä kantelut Ope-tushallituksessa käsiteltäväksi ja pyysi Opetushallitusta ilmoittamaan päätöksestään tai muista toimenpiteistään 31.3.2024 mennessä.

d) Opetushallituksen katsomusaineiden uudistamisen kehittämis-ryhmä. Opetushallitus tiedotti 13.12.2022 asettaneensa katsomusaineiden uudistamista koskevan kehittämisryhmän vuosille 2022–2024. Taustana oli opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta tehty, 21.4.2022 julkaistu selvitys katsomusaineiden opetuksen nykytilasta ja uudistamistarpeista toteut-tajina Eero Salmenkivi ja Vesa Åhs.

Selvitystä varten Luukkainen oli syksyllä 2021 kertonut aikuisten perusope-tuksen ja 18 vuotta täyttäneiden lukion opiskelijoiden uskonnon ja elämän-

katsomustiedon opiskelun lainsäädännön puutteista. Näistä puutteista kertominen oli kuitenkin silloin jäänyt turhan suppeaksi, ja puutteidenhan olisi myös pitänyt tulla korjatuiksi jo vuonna 2018. Ajamamme asiat eivät silloin tulleet selvityksessä riittävästi esille. Sen vuoksi Luukkainen toimitti 19.4. kehittämisryhmälle perusteellisemman kirjoituksen näistä kahdesta lainsäädännön virheestä. (Eräs keskeisen tärkeä virke oli jäänyt kirjoituksesta epähuomiossa pois, mutta senkin Luukkainen lähetti 13.5. ryhmäläisille, joista kullekin hän oli varmuuden vuoksi lähettänyt 11.5. itse kirjoituksenkin.)

Kimmo Sundströmin kirjoitussarja vaihtoehtoisista hautausmaista

Kimmo Sundström on vuosien mittaan julkaissut yhdistyksen kotisivun Uutiset ja artikkelit -osastossa vaihtoehtoisia hautausmaita koskevan artikkelisarjan. Toimintakertomus vuodelta 2020 sisältää hänen laatimansa tämän sarjan esittelyn. Esittelyssä kuvataan: i) tutkimuskohde, ii) lähteet, iii) matkat, iv) sarja (toistaiseksi 98 artikkelia), v) vuosina 2007 ja 2012–2020 ilmestyneet hautausmaakirjoitukset, vi) vuosina 2007–2020 ilmestyneet kirjoitukset vainajien hyvästelyhuoneista sairaaloissa (toistaiseksi 7 artikkelia).

Kimmo Sundströmin hanke ateistisen esinekultuurin eteen

Uusi toimintalohko on esinekultturi, joka on siirtynyt yhdistyksemme tehtäväksi Kimmo Sundströmin johdolla. Yhdistyksemme kehittää, vuokraa ja myy ateistiseen esinekultturiin lukeutuvia tuotteita. Tietoja ja valokuvia näistä on yhdistyksen kotisivun osaston Palvelut ja avustukset alaosastossa Hautapaikat ja myyntituotteet.

Tuotteisiin kuuluvat

- * tuhkauurnat;
- * hautakiviin tai uskonottomien hautausmaiden rakennuksiin ja rakenteisiin kiinnitettävät liekkimaljat;
- * liekkimaljan esittävät puuvaakunat;
- * Noitaneito-patalaput;
- * uskonottomien hautajaiskukkakortit (2016);
- * uskonottomien (ajatuksellisesti) väliaikaiset (2018) ja pysyvät hautamustomerkit;
- * merkkitikut uskonottomien haudoille tai muihin tarkoituksiin (2018);
- * A-telineet esittelytoimintaa varten (2018). — Kun aamulla avaat ateistikaahvilasi tai -kirjakauppasi, kirjoita tähän liidulla päivän parhaat tarjoukset ja aseta teline liikkeen edustalle :);
- * banderollikepit (2019);
- * puheenjohtajan nuijat (2019);
- * äänestysuurnat (2019);
- * mielenosoitustaulut (2020).

Valokuvia ja lisätietoja näistä on yhdistyksemme kotisivun Uutiset ja artikkelit -osaston artikkeleissa Ateistinen esinekulttuuri kehittyi (14.10.2018) ja Ateistien esinekulttuuriin A-teline (19.11.2018). Kaikki tuotteet kertovat uskonnottomasta esine- ja tapakulttuurista. Tällaisia tuotteita ei toistaiseksi ole ollut markkinoilla laajemmin ja tehdasvalmisteisina, sillä kulttuurin muutos ja kasvu vie aikaa.

Juhlapuhujien tuki

Yhdistys tuki kulukorvausten muodossa Uskonnottomat juhlapuhujat ry:n jäseniä, pääkaupunkiseudulla toimivia puhujia ja harkinnanvaraisesti muitakin, kuitenkin erityisesti aloittelevia puhujia (1.1.2020 alkaen enintään 140 euroa/puhetapahtuma ja enintään 1400 euroa kalenterivuodessa/puhuja).

Jäsenmaksut

Jäsenmaksut olivat A- eli aktiivijäseneksi hyväksytyiltä 33 euroa ja K- eli kannattajajäseneltä 35 euroa. Yhdistys tilasi jäsenmaksuun sisältyvänä Vapaa Ajattelija -lehden jäsenelle.

Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne oli tasapainoinen. Tuloslaskelma vuodelta 2023 oli 224,78 euroa ylijäämäinen. Tase 31.12.2023 oli 1717,03 euroa. Yhdistyksen talous perustuu jäsenmaksujen ohella lahjoituksiin.